

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 KWIETNIA 1931 R.

OGÓLNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W roku bieżącym upływa dziesięć lat od chwili założenia Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej. Dn. 19 marca r. 1921 odbyło się pod przewodnictwem ś. p. Generała Stanisława Puchalskiego organizacyjne zebranie Związku, na którym zdecydowano powołanie do życia Związku i wybrano pierwszy Zarząd ze ś. p. Janem Kozłowskim, jako prezesem na czele.

W ciągu ubiegłych 10-ciu lat Związek Przemysłu Chemicznego rozwinął ożywioną działalność, zmierzającą do obrony interesów przemysłu chemicznego na wszystkich polach. Równorzędnie prowadzona była szeroko zakreślona akcja społeczna, mająca na celu spopularyzowanie wielkiej doniosłości chemicznej wytwórczości w całokształcie naszego gospodarstwa narodowego. Szersza charakterystyka działalności Związku zawarta jest w dorocznych sprawozdaniach, łącznie z ostatniem — dziesiątym z kolei — które właśnie opuściło prasę drukarską.

Tegoroczne ogólne zebranie Związku Przemysłu Chemicznego odbędzie się w sobotę, dn. 18 kwietnia 1931, o godz. 5-ej ppoł., w lokalu Związku. Stosownie do przepisów statutowych, wszyscy członkowie Związku zostali zawiadomieni listami poleconymi o terminie i po-

rządkiem obrad ogólnego zebrania, które w roku bieżącym nosić będzie charakter wewnętrznej uroczystości. Porządek obrad przewiduje następujące sprawy:

- 1) Zagajające przemówienie Prezesa Związku.
- 2) Wybór przewodniczącego zebrania.
- 3) Sprawozdanie ogólne z działalności Związku w r. 1930.
- 4) Sprawozdanie finansowe Związku za rok 1930.
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 6) Uzupełniające wybory do Zarządu Związku.
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej.
- 8) Wolne wnioski.

Po zakończeniu formalnej części zebrania, Dyrektor Związku wygłosi przemówienie, syntetyzujące obraz działalności Związku w ciągu ubiegłego dziesięciolecia. Należy sądzić, że po tem przemówieniu rozwinie się dyskusja, która uwypukli światła i cienie działalności Związku. Dyskusja taka byłaby nad wyraz pożyteczna, gdyż wskazać może nowe dziedziny, w jakich Związek powinienby roztoczyć swą działalność.

Wieczorem w dniu ogólnego Zebrania Związku odbyć się ma wspólna kolacja, na którą zaproszenia zostały rozesłane łącznie z zawiadomieniami o walnem zebraniu.

SEKCJA SZTUCZNEGO JEDWABIU

Dnia 17 marca r. b. odbyło się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego zebranie organizacyjne Sekcji Sztucznego Jedwabiu. Do Związku przystąpiły obie — nienależące dotychczas — fabryki sztucznego jedwabiu w Chodakowie i w Myszkowie, które łącznie z Tomaszowską Fabryką Sztucznego Jedwabiu powołały do życia Sekcję Sztucznego Jedwabiu. Jednym z pierwszych posunięć Sekcji było opracowanie i złożenie władzom rządowym memorjału, wskazującego na konieczność utrzymania obecnej ochrony celnej sztucznego jedwabiu. Sfery włókiennicze łódzkie poruszyły bo-

wiem zagadnienie stawek celnych na sztuczny jedwab i wystąpiły z żądaniami dość znacznej redukcji tych stawek. Oczywiście, podobne żądania w obliczu gwałtownego dumpingu zagranicznego i oddawna trwającej zniżki cen, wywołanej znaczną nadprodukcją sztucznego jedwabiu na całym świecie — muszą się spotykać z kategoriycznym sprzeciwem wytwórców przędzy sztucznego jedwabiu.

Memorjał producentów sztucznego jedwabiu, wskazując wszystkie okoliczności, jakie przemawiają przeciwko obniżeniu stawek celnych, domaga się przynajmniej utrzymania dotychczasowej ochrony.

W SPRAWIE NAWOZÓW AZOTOWYCH

Dnia 27 marca odbyła się konferencja prasowa, na której b. Minister Przemysłu i Handlu, p. inż. E. Kwiatkowski, nac. dyr. fabryki w Mościcach, wygłosił odczyt o produkcji i spożyciu nawozów sztucznych w Polsce. Odczyt, uwzględniający przede wszystkim nawozy azotowe, wykazał pomyślny przebieg kampanji wiosennej w Mościcach, które dzięki ożywieniu zapotrzebowania w marcu mogły wyprzedzić znajdujące się na składzie zapasy siarczanu amonu, saletry wapniowej, azotanu amonowego i saletrzaku. Pozostaną więc tylko w magazynach pewne ilości nitrofosu, który zresztą zaczyna się cieszyć powodzeniem również zagranicą. Tak np., w bieżącym okresie uskuteczniana jest wysyłka 3.000 tonn nitrofosu, zamówionego przez Belgię.

Fabryka w Chorzowie produkuje raczej nawozy jesienne (nie pogłównne), niemniej sprzedaje zapewne w sezonie wiosennym swe zapasy azotniaku granulowanego, saletrzaku i wapnamonu. Tylko azotniak pylisty, używany głównie na jesieni, nie będzie rozkupiony całkowicie. Czynnikiem ułatwiającym zbyt nawozów azotowych były: obniżka cen, zastosowanie długoterminowych i odpowiednio rozłożonych kredytów, kredytowanie frachtów i dostosowanie produkcji do potrzeb, a nawet kaprysów rolników.

W tym ostatnim zakresie — prawdziwe zainteresowanie techników muszą wzbudzać próby wytwarzanej obecnie w Mościcach granulowanej saletry wapniowej (w formie podobnej do preparatów homeopatycznych) i drobnokryształicznego siarczanu amonu, wytwarzanego w idealnej czystości metodą Parisha, a stosowaną — poza Mościcami — tylko jeszcze w 2-ech fabrykach na świecie: w St. Zjednoczonych i w Kanadzie.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Sprawa oczyszczania ścieków przemysłowych staje się u nas coraz aktualniejszą i jej uregulowanie jest przedmiotem uwagi czynników państwowych. Niezupełnie rozwiązana na Zachodzie, u nas znajduje się wciąż jeszcze w stadium badania. Witamy przeto z zainteresowaniem wszelkie prace z tej dziedziny. Do takich należy wydana ostatnio praca inż. Stefana Szemplińskiego, profesora na wydz. arch. Akad. Szt. Pięknych w Krakowie, p. t. „Podstawy projektowania nowoczesnych odczyszczalni ścieków kanałowych”. Musimy wszakże zakwestionować niektóre twierdzenia, oparte zresztą na mozołnych i ścisłych obliczeniach, znajdujące się jednak w sprzeczności z uzyskanym dotychczas doświadczeniem. Autor dochodzi np. do wniosku, że przy jednoczesnym mieszaniu i ogrzewaniu osadów do 25° można przeprowadzić fermentację w ciągu 12 dni, podczas gdy

Dr. Rudolfs w St. Zj. A. P. osiągnął jako minimum czasu 15 dni, i to drogą termofilowej fermentacji przy 45 — 55°C. Wydaje nam się również wątpliwe zastosowanie mieszania i ogrzewania osadów w osadnikach Imhoffa. Poza to praca bardzo sumienna i godna przestudowania.

KRONIKA

Ukazało się X Sprawozdanie z działalności Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej za r. 1930, objętości 66 stron formatu normalnego A. 4. Sprawozdanie — obok części poświęconej działalności Związku oraz obok spisu przedsięwzięć związkowych — zawiera obszerniej, niż w latach poprzednich, potraktowane sprawozdanie ze stanu poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego w r. 1930.

Sekcja Chemiczna Instytutu Naukowej Organizacji — obok zwykłych plenarnych zebrań — organizuje również t. zw. „małe posiedzenia” Sekcji Chemicznej w których, oprócz prezydium, biorą udział przedstawiciele instytucji chemicznych, jak Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Związku Inżynierów Chemików, Chemicznego Instytutu Badawczego, Instytutu Przeciwwgazowego i innych. Tematy, które referowane być mają na plenum, są przedtem dyskutowane na owych zebraniach ściślejszych. Najbliższymi tematami, które stanowiąc będą przedmiot obrad Sekcji, są następujące: normalizacja aparatury chemicznej, gospodarka cieplna w przemyśle chemicznym, metody obliczania kosztów własnych, zagadnienia kierownictwa w przedsiębiorstwach z punktu widzenia psychologii stosowanej, tayloryzacja laboratorium chemicznego, teorie i systemy płac w przemyśle.

Ukazał się zeszyt 1 niezależnego dwutygodnika gospodarczego „Gospodarka Narodowa”. W skład komitetu redakcyjnego wchodzi pp. Czesław Bobrowski, Aleksander Iwanka, Tadeusz Łychowski, Józef Poniąkowski, Kazimierz Sokołowski. „Gospodarka Narodowa” — według naczelnej enuncjacji redakcyjnej — ma być organem luźnej grupy ludzi, których życiowym celem jest rozwój gospodarki Polski poprzez niezbędny do tego celu rozwój polskiej myśli gospodarczej. „Gospodarka Narodowa” pragnie nie tylko rejestrować fakty, lecz przede wszystkim zajmować wobec nich stanowisko, oparte na kryteriach rzetelności i niezależności.

Pierwszy numer czasopisma przedstawia się ciekawie, obejmuje artykuły w zakresie umowy gospodarczej z Niemcami, zniżki cen, kryzysu rolnego, obciążeń społecznych, zagadnień budżetowych, zagadnień polityki handlowej.

„Gospodarka Narodowa“ może być uważana — sądząc przynajmniej z pierwszego zeszycu — za placówkę młodych ekonomistów, zbliżonych do Rządu.

W związku z zatargiem traktatowym między Węgrami i Czechosłowacją wygasają niektóre zniżki celne, z których Polska korzystała przy eksporcie do Węgier na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania. To też prawdopodobnie nastąpi w najkrótszym czasie uzupełnienie traktatu handlowego polsko-węgierskiego, celem wyrównania poniesionych przez nas strat. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił do władz o utrwalenie dotychczas obowiązujących konwencyjnych zniżek celnych w zakresie obuwia gumowego sportowego.

Min. Komunikacji w Czechosłowacji podniosło bardzo wydatnie kolejowe stawki przewozowe na węgiel drzewny importowany, przy zachowaniu dawnych niskich opłat za transporty tego artykułu krajowego pochodzenia. W rezultacie więc eksport polskiego węgla drzewnego do Czechosłowacji zostaje wydatnie zahamowany. Zauważyć trzeba, że przy eksporcie polskiego węgla do Czechosłowacji obowiązywała związkowa taryfa, oparta na dawnych stawkach przewozowych. Pomimo tego, że taryfy związkowe mogą być zmienione tylko po miesięcznym wymówieniu — Czechosłowacja bez uprzedzenia przeliczyła taryfę związkową podług podwyższonych stawek przewozowych. Podwyższenie stawek przewozowych w Czechosłowacji uniemożliwia nam jednocześnie dojście do rynku węgierskiego, gdyż stawki tranzytowe przez Czechosłowację będą również przeliczone p.g. nowych zasad. Zresztą Węgry, wskutek wojny celnej z Czechosłowacją, wszelkimi sposobami starają się utrudniać eksport czeski. To też w zakresie węgla drzewnego koleje węgierskie przyznały Rumunii i Jugosławii specjalne zniżki kolejowe, które nie obowiązują w stosunku do stacyj granicznych czeskich. Zarządzenie skierowane przeciwko Czechosłowacji w konsekwencji odbija się na eksporcie polskim. W tych warunkach tracimy dwa najważniejsze rynki zbytu, mianowicie Węgry i Czechosłowację, czyli że eksport węgla drzewnego w najbliższym czasie zostanie zredukowany do minimum.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 20 z dn. 11 marca 1931 ukażały się pod poz. 113, 114, 115, 116, 117 Ustawy z dn. 12 lutego 1931 w sprawie ratyfikacji: Umowy handlowej między Polską a Egiptem, III i IV protokołu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Czechosłowacją, układu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Persją.

W Dz. Ust. Nr. 23 poz. 138 z r. 1931 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 marca, na mocy którego począwszy od dnia 1 kwietnia 1931, pobierany będzie dodatek w wysokości 10% do uiszczanych podatków bezpośrednich, podatków pośrednich, opłat stempowych, podatku spadkowego i od darowizn, jako też od wpłacanych, względnie przymusowo ściąganych zaległości wyżej wymienionych danin. Dodatek ten obowiązuje również do podatku dochodowego od uposażeń.

10%-owy dodatek winien być uiszczony bez osobnego zawiadomienia ze strony władz podatkowych. Według brzmienia wspomnianych przepisów, dodatek pobierany będzie od wszelkich należności podatkowych, poczynając od dnia 1 kwietnia, czyli że ostatni dzień wpłacania należności podatkowych bez dopłaty upływa z dn. 31 marca 1931.

W Dz. Ust. Nr. 23 z dn. 19 marca 1931 ukażała się pod poz. 135 Ustawa z dn. 27 lutego 1931 o państwowym funduszu eksportowym.

Stosownie do postanowień Ustawy, tworzy się Państwowy Fundusz Eksportowy, celem popierania wywozu wszelkiego rodzaju krajowych produktów rolnych i przemysłowych, w drodze udzielania poręki za zobowiązania i wypłacalność eksportera oraz udzielania kredytu na cele eksportowe. Kapitał Funduszu ustala się w ogólnej kwocie 150 milionów złotych. Przepisy wykonawcze wyda Prezes Rady Ministrów, Minister Skarbu i inni właściwi ministrowie.

W „Monitorze Polskim“ Nr. 68 z dn. 24 marca 1931 ukazał się pod poz. 111 statut organizacyjny Min. Przemysłu i Handlu. Stosownie do przepisów statutu, Min. Przemysłu i Handlu dzieli się na 5 departamentów: I Organizacyjny, II Górniczo-Hutniczy, III Przemysłowy, IV Handlowy, V Morski, oraz na niewchodzące w skład departamentów: Biuro Personalne, Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych i Samodzielny Wydział Wojskowy. Ponadto Ministrowi Przemysłu i Handlu podlegają: Główny Urząd Miar, Urząd Patentowy, Instytut Geologiczny, Instytut Eksportowy oraz Instytut Badań Konjunktur i Cen.

W porównaniu z dotychczasowym stanem rzeczy — istotne zmiany polegają na zniesieniu Szefostwa Sekretarjatu Ministra, wzamian którego powołany został Wydział Prezydjalny, oraz na zorganizowaniu nowego zupełnie Biura Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych. Biuro to zajmuje się wszelkimi sprawami, dotyczącego organizacji tych przedsiębiorstw, pozostaje w kontakcie z najwyższą Izbą Kontroli, przeprowadza inspekcję przedsiębiorstw, referuje bilanse przedsiębiorstw, uzgadnia wnioski budżetowe, wreszcie opracowuje roczne sprawozdania porównawcze z działalności przedsiębiorstw. Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych działa na prawach Departamentu.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 190/210° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14% N	60 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	103 "	" " saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	152 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" "pro narcosi"	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	103 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amoniakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	250 "	Stearyna	220 "
Klej skórny	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSYMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smola pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10